Yargıtay CGK E.2024/40 K.2026/317 (20.05.2026)

Karar metni, Yargıtay Başkanlığı Karar Arama sistemindeki yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

Ceza Genel Kurulu 2024/40 E. , 2026/317 K.

"İçtihat Metni"

KARARI VEREN

YARGITAY DAİRESİ : 8. Ceza Dairesi

MAHKEMESİ :Asliye Ceza

SAYISI : 1067-152

I. HUKUKÎ SÜREÇ

Sanıkların, görevi yaptırmamak için direnme suçundan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 265/1-3-4, 43/2-1 ve 62/1. maddeleri uyarınca 12... gün hapis cezası ile cezalandırılmalarına; teşebbüs aşamasında kalan kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan aynı Kanun'un 109/2, 109/3-a-b-c-son, 35... /1. maddeleri uyarınca iki kez 1 yıl 15 gün hapis cezası ile cezalandırılmalarına; her iki suç bakımından aynı Kanun'un 53/1 ve 58. maddeleri uyarınca hak yoksunluğuna ve cezalarının mükerirlere özgü infaz rejimine göre çektirilmesine; teşebbüs aşamasında kalan hükümlü veya tutuklunun kaçması suçundan ise TCK'nın 292/2, 292/3, 35, 62/1, 50/1-a, 52/2 ve 52/4. maddeleri uyarınca 3.240 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına ve taksitlendirmeye ilişkin Gelibolu 1. Asliye Ceza Mahkemesince verilen 29.02.2016 tarihli ve 1067-152 sayılı hükümlerin, sanıklar tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 8. Ceza Dairesince 12.06.2023 tarih ve 5922-4511 sayı ile onanmasına karar verilmiştir.

II. İTİRAZ SEBEPLERİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 18.07.2023 tarih ve 182520 sayı ile; "Yasal unsurları oluşan suçların tipikliği açısından görevi yaptırmamak için direnme suçu ile kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu arasında ve ayrıca görevi yaptırmamak için direnme suçu ile hükümlü veya tutuklunun kaçması suçu arasında zamansal ve mekânsal birliktelik gösteren cebir ve tehdit fiilleri kısmen çakışmak/kesişmek suretiyle birbirini tamamlayıcı fonksiyon icra etmekte ve böylece suçların icra hareketleri kısmi ayniyet göstermektedir. Bu nedenle, TCK'nın 2 65... . maddelerinde düzenlenen suçlar ile TCK'nın 2 65... . maddelerinde düzenlenen suçlar bakımından farklı neviden fikri içtima söz konusu olmaktadır. Buna göre TCK'nın 1 09... . maddelerinde düzenlenen suçların haksızlık içeriğinin TCK'nın 265. maddesinde düzenlenen suçun haksızlık içeriğini de kapsaması nedeniyle, görevi yaptırmamak için direnme suçundan sanıklara ayrıca ceza verilmemelidir. Ancak bu durum TCK'nın 1 09... . maddeleri uyarınca sanıklar hakkında hüküm kurulurken göz önünde tutularak yaptırımlar belirlenmelidir." görüşüyle itiraz yoluna başvurmuştur.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 8. Ceza Dairesince 19.12.2023 tarih ve 2669-10248 sayı ile; itiraz nedeni yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

III. UYUŞMAZLIK KAPSAMI VE KONUSU

İtirazın kapsamına göre inceleme, sanıklar hakkında görevi yaptırmamak için direnme, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ile hükümlü veya tutuklunun kaçması suçlarından verilen mahkûmiyet hükümleri ile sınırlı olarak yapılmıştır.

Özel Daire ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; Yerel Mahkemece sanıkların görevi yaptırmamak için direnme, hükümlü veya tutuklunun kaçması ile kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarından gerçek içtima hükümleri uyarınca ayrı ayrı cezalandırılmalarının isabetli olup olmadığının belirlenmesine ilişkin ise de Yargıtay İç Yönetmeliği'nin 27. maddesi uyarınca öncelikle; uygulama ve itirazın kapsamı itibarıyla yek diğeri ile irtibatlı tüm suçlar yönünden sanıklar hakkında eksik araştırma ile karar verilip verilmediğinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

IV. OLAY VE OLGULAR

Katılanlar tarafından düzenlenen olay tutanağına göre; 01.10.2014 tarihinde Gelibolu A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun birinci koğuşunda bulunan sanıklar ile inceleme dışı sanık ...'un gönderildikleri mahkeme dönüşünde koğuşlarına alındıkları, suç ortaklarından ... isimli şahsın ise tahliye edildiği, diğer üç kişinin yüksek ceza aldıklarını öğrendikleri, infaz koruma memuru olan katılanların akşam sayımı için aynı gün saat 19.05'te koğuş malta kapısını açtıklarında her üç kişinin birden kapıyı itip üzerlerine çullandıkları, kendilerinden anahtarları vermelerini istedikleri, aksi hâlde bıçaklayacaklarını söyleyerek ellerindeki bıçaklarla katılanların üzerlerine yürüdükleri, bu esnada katılanların hükümlülerle boğuştukları, kargaşa esnasında koğuş malta kapısını kapattıkları, ardından sanık ...'nın ara maltaya alınarak katılanlarca etkisiz hâle getirilip ara kapıya kelepçelendiği, daha sonra hemen askerlere akabinde de sorumlu başmemura haber verildiği, bu esnada inceleme dışı sanığın çatıya çıktığının ve elinde meyve bıçağı olduğunun görüldüğü, olay yerine gelen Cumhuriyet savcısına haksız yere çok yüksek ceza aldıklarını, ölmek istediklerini söyledikleri, çatıda bulunan inceleme dışı sanığın Cumhuriyet savcısına küfür ederek çatıdan kiremit attığı, daha sonra Cumhuriyet savcısı ile infaz koruma başmemurunun inceleme dışı sanığı ikna ederek koğuşuna aldıkları,

İnfaz koruma başmemuru tarafından düzenlenen vukuat raporuna göre; birinci koğuşta bulunan sanıklar ile inceleme dışı sanığın mahkûm mutfağında kullanılmak üzere kendilerine verilen mevye bıçağı ile katılanlara saldırdıkları, katılanları etkisiz hâle getirerek kaçmaya çalıştıkları, ancak cezaevi dış kapısının kapalı olması nedeniyle kaçamadıkları, inceleme dışı sanığın koğuş penceresine tırmanarak cezaevi çatısına çıktığı, bu sırada elinde meyve bıçağı bulunduğu, cezaevi dış korumasında bulunan jandarma personelinin şahsı fark etmesi üzerine kaçamadığı, Cumhuriyet savcısının olay yerine gelmesi ile kendisine yapılan tüm ikazlara ve uyarılara rağmen meyve bıçağını bırakmayarak, hakaret ve tehditlerde bulunduğu, cezaevi çatısında bulunan kiremitleri infaz koruma memurları ile Cumhuriyet savcısının üzerine attığı, ancak herhangi bir yaralama meydana gelmediği, bir süre sonra inceleme dışı sanığın ikna edilerek elindeki meyve bıçağının alınmasının sağlandığı,

Hükümlü ve tutuklu bilgi formlarına göre; sanık ...'nın uyuşturucu madde ticareti, sanık ... ...'in nitelikli hırsızlık suçlarından hükümlü; inceleme dışı sanığın ise nitelikli hırsızlık ve konut dokunulmazlığının ihlali suçlarından hükümözlü olarak Gelibolu A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulundukları,

Gelibolu Devlet Hastanesince düzenlenen 01.10.2014 tarihli genel adli muayene raporlarına göre; katılan ...'nun ağız mukozasında kesi, sol ayak bileğinde ağrı, katılan ...'ın ise dizlerinde ve sağ omzunda ağrı, ağız mukozasında ise kesi bulunduğu, her iki katılanın yaralanmalarının basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte olduğu,

Açık kaynaklardan yapılan araştırmaya göre; Gelibolu A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun olaydan kısa bir süre sonra kapatıldığı ancak binasının hâlen mevcut olduğu,

Anlaşılmıştır.

Katılan ... aşamalarda; Gelibolu A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda infaz koruma memuru olarak görev yaptığını, 01.10.2014 tarihinde saat 19.00 sıralarında akşam sayımını yapmak ve koğuş bahçe kapısını kapatmak amacıyla diğer infaz koruma memuru olan katılan ... ile birlikte birinci koğuşun ara malta kapısını açtıklarını, bunun üzerine sanıklar ile inceleme dışı sanığın üzerlerine saldırdıklarını, inceleme dışı sanığın elinde meyve bıçağı, sanık ...'nın elinde ise mutfakta kullanmak için kendilerine verilen ucu kesik bıçak bulunduğunu, bu bıçaklar ile kendisini tehdit ettiklerini, aralarında boğuşma yaşandığını, kendisinden cezaevi dış kapısının anahtarını istediklerini ancak vermediğini, ardından kendisi ile katılan ...'ı cezaevinde personel mutfağı olarak kullandıkları yere götürdüklerini, ellerini bağlamak ve üstlerinden cezaevi anahtarını almak istediklerini, ancak direndiklerini, bu arada inceleme dışı sanığın kendisine kafa attığını, yine inceleme dışı sanık ile sanık ...'nın katılan ...'ı tekmelediklerini, daha sonra anahtarları alamayacaklarını anlayan inceleme dışı sanık ile sanık ... ...'in tekrar koğuş bahçesine yöneldiklerini, bu arada sanık ...'nın tek kalması nedeniyle onu etkisiz hale getirip demir kapıya kelepçelediklerini, ardından diğer mahkûmların kaçmasını önlemek amacıyla birinci koğuşun ara malta kapısını kilitlediklerini, daha sonra ise katılan ...'ın infaz koruma başmemuru olan tanık ...'a haber verdiğini, kendisinin de personel mutfağının demir kapısına kelepçeli olan sanık ...'nın yanında beklediğini, bir süre sonra tanık ... ile Cumhuriyet savcısının cezaevine geldiğini, bu esnada inceleme dışı sanığın cezaevi çatısında, sanık ... ...'in ise koğuş bahçesinde bulunduğunu, güvenlik kameralarından izledikleri kadarıyla inceleme dışı sanığın cezaevinin çatısına tırmandığını, buradan dış bahçeye atlamak istediğini fakat jandarmanın fark etmesi üzerine atlayamadığını gördüklerini,

Katılan ... aşamalarda; Gelibolu A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda infaz koruma memuru olarak görev yaptığını, 01.10.2014 tarihinde saat 19.00 sıralarında akşam sayımı için diğer infaz koruma memuru olan katılan ... ile birlikte birinci koğuşun ara malta kapısını açtıklarını, bunun üzerine koğuş bahçesinde bulunan sanıklar ile inceleme dışı sanığın üzerlerine saldırdıklarını, sanık ...'nın mutfakta kullanmaları için kendilerine verilen ucu kesik bıçağı karnına dayadığını, "Ver lan anahtarları, dışarı çıkacağız biz!" dediğini, ardından kendisini ara maltaya attığını, bu arada mahkûmların da ara maltaya çıktılarını, diğer sanık ve inceleme dışı sanığın da katılan ...'ya saldırdıklarını, kendisini ve katılan ...'yu cezaevi personelinin mutfak olarak kullandığı yere götürdüklerini, inceleme dışı sanığın eline aldığı çamaşır ipiyle kendisinin ve katılan ...'nun el ve ayaklarını bağlamaya çalıştığını, bu sırada inceleme dışı sanığın katılan ...'ya kafa attığını, kendisine de tekme ile vurmaya başladığını, cezaevinin anahtarlarını alamayacaklarını anlayınca koğuş bahçesine doğru yöneldiklerini, bu arada arkalarından gitmek istese de sanık ... ...'in kendisini durdurduğunu, sanık ...'nın maltaya tekrar çıkarak elindeki bıçakla üzerine doğru hamle yaptığını, elindeki bıçağı alarak şahsı onu etkisiz hâle getirip personel mutfağının demir kapısına kelepçelediklerini, tekrar koğuşa doğru yöneldiklerin de inceleme dışı sanığın çatıya çıktığını, sanık ... ...'in de çatıya çıkmak istediğini ancak kendilerini görünce vazgeçip koğuşa girdiğini gördüğünü, infaz koruma baş memuru olan tanık ... ile dış güvenlik personeline durumu bildirdiğini, bir süre sonra cezaevine tanık ... ile Cumhuriyet savcısının geldiğini, bu esnada sanık ...'nın ara maltada kelepçeli hâlde sanık ... ...'in koğuşun içerisinde, inceleme dışı sanığın ise elindeki meyve bıçağı ile çatıda olduğunu,

Tanık ... aşamalarda; olay sırasında nöbetçi personel olan katılanların dışında cezaevinde kimsenin bulunmadığını, cezaevine geldiğinde sanık ...'nın ara maltada bulunan kapıya kelepçeli vaziyete, inceleme dışı sanığın elinde bıçak ile çatıda, sanık ... ...'in ise koğuşta olduğunu gördüğünü,

İnceleme dışı sanık aşamalarda; olay tarihinde duruşmaları olduğunu, sanıklar ile birlikte ceza aldıklarından sinirlendiklerini, akşam vakti infaz koruma memurlarının sayım için

koğuşa geldiklerini, sanık ...'nın kendini dışarıya doğru attığını, infaz koruma memurlarına "Beni öldürün!" dediğini, sakinleştirmek için arkasından gittiğini, bu sırada infaz koruma memurlarının sanık ...'ya vurduklarını, kendisini de döveceklerinden korkarak koğuştan meyve bıçağını alıp çatıya çıktığını, kaçma gibi bir niyeti olmadığını, suçlamaların asılsız olduğunu,

İfade etmişlerdir.

Sanık ... aşamalarda; olay tarihinde duruşmaları olduğunu, ceza alması nedeniyle moralinin çok bozulduğunu, bu yüzden kendisine zarar vermek istediğini, bu nedenle tıraş olmak için kullandığı jilet ile kendisine zarar verdiğini, katılanlara "Alın beni, öldürün!" dediğini, daha sonra yanına gelen iki infaz koruma memurunun kendisini darbetmeye başladıklarını, kesinlikle onlara vurmadığını, sanık ... ... ile inceleme dışı sanığın infaz koruma memurlarına müdahale ettiklerini, onların da kesinlikle katılanlara vurmadıklarını, bıçak çekmediklerini, inceleme dışı sanığın korktuğu için çatıya çıkıp kendisini bıçakla kesmeye başladığını, kamera kayıtları bulunduğunu, onların izlenmesini istediğini,

Sanık ... aşamalarda; arkadaşları olan sanık ... ve inceleme dışı sanık ile birlikte olay tarihinde mahkemeden geldiklerini, ceza aldıkları için morallerinin çok bozuk olduğunu, akşam sayımı sırasında sanık ...'nın kendisini maltaya doğru attığını, katılanlara "Beni öldürün!" dediğini, kendisini sakinleştirmek için arkasından çıktıklarını, o esnada ortamın birden karıştığını, sanık ... ile katılanların birbirlerine vurduklarını ancak kendisinin katılanlara vurmadığını, katılanlarında kendisine yönelik bir eylemleri olmadığını, onlara direnmediğini, bıçak çekmediğini ve katılanların ayaklarını bağlamaya çalışmadığını,

Savunmuşlardır.

V. GEREKÇE

A. Ön Soruna İlişkin Açıklamalar

Ayrıntıları Yüksek Ceza Genel Kurulunun 18.06.2025 tarihli ve 540-264 sayılı kararında açıklandığı üzere;

Ceza muhakemesinin amacı, maddi gerçeği insan onuruna yaraşır biçimde ortaya çıkarmaktır. Geçmişte yaşanan ya da yaşandığı iddia olunan bu vakıayı/maddi gerçekliği, olay mahkemesi yapacağı öğrenme yargılaması ile, taraflar ve delillerle doğrudan muhatap olup muhakeme hukukuna ilişkin normlar doğrultusunda, gerektiğinde mantık ilminden ve tecrübe kurallarından da faydalanarak sonradan mahkeme önünde temsil etmeye çalışacak, böylece sezgileriyle değil akıl yoluyla vicdani kanaate ulaşarak (doktrindeki bir esere atıf) maddi sorunu çözecektir. Bu yetki münhasıran olay mahkemesine aittir.

Ceza mahkemesinin öncelikle sanığa isnat olunan fiilin sanık tarafından işlenip işlenmediğini saptaması, yani maddi sorunu çözmesi gerekir. Kural olarak bu sorun çözüldükten sonra olayın hukuk karşısındaki durumu tespit edilecektir. Hukuki sorun; sanık tarafından gerçekleştirilmiş fiilin suç oluşturup oluşturmadığı, suç oluşturmakta ise hangi suçu oluşturduğu, bu suçun kamu adına takip edilebilir ve cezalandırılabilir bir suç olup olmadığı, hangi ölçüde bir cezanın belirlenmesi gerektiği gibi maddi ve yargılama hukukuna ilişkin normlar ile hukukun temel ilkeleri çerçevesinde çözülmesi gereken bir problemdir. Sağlıklı bir hukuki denetimin ön şartı, maddi vakıanın usulüne uygun, tam ve doğru olarak belirlenmiş olmasıdır.

Maddi sorunun, delil serbestîsi ilkesi doğrultusunda yargılama hâkimi tarafından, hukuka uygun yöntemle elde edilmiş ve usulünce tartışılmış her türlü delille çözülmesi gerektiğinde kuşku yoktur. Maddi gerçeğin açıkça ortaya konulmaya çalışılması, olayın sübutuna, suç teşkil edip etmediğine, suç oluşturuyorsa vasfının tayinine temas eden, sonuca etkili tüm

delillerin toplanması ve tartışılması ile mümkündür.

Doktrinde (doktrindeki bir esere atıf) ve uygulamada (YCGK'nın 01.05.2007 tarihli ve 2007/1-43 Esas - 2007/101 Karar sayılı kararı vb.) istikrarlı biçimde kabul edildiği üzere; eksik soruşturma ve araştırmanın söz konusu olduğu durumlarda mahkûmiyet kararı verilemeyeceği gibi beraat kararı da verilemez.

B. Hukuki Değerlendirme

İnfaz koruma memuru olan katılanların 01.10.2014 tarihinde saat 19.05 sıralarında Gelibolu A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda akşam sayımını yapmak ve koğuş bahçe kapısını kapatmak amacıyla birinci koğuşun ara malta kapısını açtıkları, bunun üzerine sanıklar ile inceleme dışı sanığın katılanlara saldırdıkları, cezaevinin anahtarlarını istedikleri, inceleme dışı sanık ile sanık ...'nın ellerindeki bıçaklar ile katılan ...'yu öldürmekle tehdit ettikleri, katılanları cezaevinde personel mutfağı olarak kullanılan yere götürerek ellerini bağlayıp üstlerinden cezaevi anahtarını almak istedikleri, ancak kendilerine direnen katılanları bağlayamadıkları, inceleme dışı sanığın katılan ...'ya kafa attığı, yine inceleme dışı sanık ile sanık ...'nın katılan ...'ı tekmeledikleri, inceleme dışı sanık ile sanık ... ...'in katılanlardan anahtarları alamayacaklarını anlayınca tekrar koğuş bahçesine yöneldikleri, bu sırada tek başına kalan sanık ...'nın katılanlar tarafından etkisiz hâle getirilerek demir kapıya kelepçelendiği, ardından sanık ... ... ile inceleme dışı sanığın kaçmasını önlemek amacıyla birinci koğuşun ara malta kapısını kilitledikleri, bu olay sonrasında her iki katılanın basit tıbbi müdahele ile giderilebilecek şekilde yaralandıkları iddia ve kabul edilen olayda;

Soruşturma ve kovuşturma evrelerinde dosya arasında yer alan güvenlik kamera görüntülerinin incelenmediği ve olay yerinde de keşif yapılmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla olayın gerçekleşme biçiminin denetlenebilir şekilde ortaya konulamadığı görülmektedir.

Açıklanan nedenle, maddi gerçeğin hiçbir kuşkuya yer verilmeksizin ortaya konulması bakımından, öncelikle söz konusu görüntülerin incelenerek, sanıkların her birinin olayın hangi aşamasında hangi eylemi gerçekleştirdiği hususunun belirlenmesi gerekmektedir. Bunun yanında, hâlihazırda kapalı olması nedeniyle bahse konu ceza infaz kurumunda daha öncesinde çalışan bir görevlinin katılımı sağlanarak yapılacak keşif ve bu keşif sonucunda düzenlenecek bilirkişi raporu ile birinci koğuş, ara malta kapısı ve personel mutfağının birbirleriyle ve ceza infaz kurumunun çıkış kapılarıyla olan konum ve mesafelerinin, dış güvenlikten sorumlu olanların görev yerlerinin ve varsa firarı önlemeye yönelik diğer fiziki güvenlik tedbirlerinin tespit edilmesi icap etmektedir. Ayrıca olay sırasında katılanların üzerinde bulunduğu belirtilen anahtarların hangi kapıları açtığının araştırılması, bu anahtarların ele geçirilmesinin tek başına firara imkân verebilecek bir hareket oluşturup oluşturmadığının dolayısıyla hükümlü veya tutukluların kaçması suçunun icrasına elverişli hareketler ile başlanıp başlanmadığının tartışılması ve sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının belirlenmesi gerekirken, eksik araştırma ile yazılı şekilde hükümler kurulması usul ve kanuna aykırı bulunmuştur.

Bu itibarla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının değişik gerekçe ile kabulüne karar verilmelidir.

VI. KARAR

Açıklanan nedenlerle;

1- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının değişik gerekçe ile KABULÜNE,

2- Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 12.06.2023 tarihli ve 5922-4511 sayılı onama kararının KALDIRILMASINA,

3- Gelibolu 1. Asliye Ceza Mahkemesinin 29.02.2016 tarihli ve 1067-152 sayılı hükümlerinin, sanıklar hakkında eksik araştırma ile karar verildiğinin gözetilmemesi isabetsizliğinden BOZULMASINA,

4- Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 20.05.2026 tarihinde yapılan müzakerede oy birliğiyle karar verildi.